

"Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 113-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 113-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-cı il 14 iyun tarixli 493 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 2, maddə 89 (Cild I); 2025, № 6, maddə 542) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 2.5-ci bənddə "Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və" sözləri "uşaq" sözü ilə əvəz edilsin;

1.2. aşağıdakı məzmununda 2.5-1-ci bənd əlavə edilsin:
"2.5-1. həmin Qanunun 5-ci maddəsinin altıncı hissəsinin üçüncü cümləsində "qəyyumluq və himayə orqanı" və yeddinci hissəsində "qəyyumluq və himayə orqanları" dedikdə himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara, habelə Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə uyğun olaraq yerləşdirilənədək - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, digər hallarda isə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar nəzərdə tutulur;"

2. "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1998-ci il 22 noyabr tarixli 24 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1998, № 11, maddə 666 (Cild I); 2024, № 3, maddə 260, № 7, maddə 815, № 8, maddələr 937, 947, № 10, maddə 1138; 2025, № 6, maddə 542; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 6 noyabr tarixli 520 nömrəli Fərmanı) 2.20-1-ci bəndi 2.20-2-ci bənd hesab olunsun və aşağıdakı məzmununda 2.20-1-ci bənd əlavə edilsin:

"2.20-1. həmin Qanunun 27-ci maddəsinin IV hissəsinin "Qeyd"inin ikinci cümləsində "qəyyumluq və himayəçilik orqanı" və üçüncü cümləsində "qəyyumluq və himayəçilik orqanları" dedikdə himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara, habelə Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə uyğun olaraq yerləşdirilənədək - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, digər hallarda isə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar nəzərdə tutulur;"

3. "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 30 avqust tarixli 188 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 8, maddə 498 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 667, № 12 (II kitab), maddə 1362; 2025, № 4 (I kitab), maddə 326, № 6, maddə 542) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 2.4-1-ci bənddə "yerli icra hakimiyyətlərinin qəyyumluq və himayə orqanları" sözləri "uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.2. 2.7-ci bənddə "dördüncü, beşinci və yeddinci" sözləri "beşinci, altıncı və səkkizinci" sözləri ilə, "Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və" sözləri "uşaq" sözü ilə əvəz edilsin.

4. "Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 610 (Cild I); 2024, № 1, maddələr 24, 33, № 4, maddə 387, № 8, maddə 945; 2025, № 4 (I kitab), maddə 340, № 6, maddə 561, № 7, maddə 633) 2-ci hissəsinin on ikinci-iyirmi beşinci abzasları müvafiq olaraq on üçüncü-iyirmi altıncı abzaslar hesab olunsun və aşağıdakı məzmununda on ikinci abzas əlavə edilsin:

"həmin Məcəllənin 123-2.1.6-cı maddəsində "qəyyumluq və himayəçilik orqanı" dedikdə himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara, habelə Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə uyğun olaraq yerləşdirilənədək - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, digər hallarda isə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar nəzərdə tutulur;"

5. "Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 388 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 611 (Cild I); 2024, № 8, maddə 943) 3.19-cu bəndinin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmununda 3.20-ci bənd əlavə edilsin:

"3.20. həmin Məcəllənin 92.2-ci maddəsində "qəyyumluq və himayəçilik orqanları" dedikdə himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara, habelə Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə uyğun olaraq yerləşdirilənədək - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, digər hallarda isə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar nəzərdə tutulur;"

6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 13 noyabr tarixli 419 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 11, maddə 795 (Cild I); 2025, № 1, maddə 53) ilə təsdiq edilmiş "Qaçqın" statusu verilməsi haqqında vəsatətə baxılması Qaydası"nın 1-ci hissəsinin ikinci abzasının ikinci cümləsi üçüncü cümlə hesab olunsun və aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Qəyyumluq və himayə orqanlarının funksiyalarını himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara, habelə Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə uyğun olaraq yerləşdirilənədək - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, digər hallarda isə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar həyata keçirirlər."

7. "İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 4 avqust tarixli 272 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 8, maddə 704 (Cild I) 2.10-cu bəndinin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmununda 2.11-ci bənd əlavə edilsin:

"2.11. həmin Qanunun 14.2-ci maddəsinin ikinci cümləsində, 16.2-ci maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 16.3-cü maddəsinin üçüncü cümləsində "qəyyumluq və himayə orqanı" dedikdə himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara, habelə Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə uyğun olaraq yerləşdirilənədək - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, digər hallarda isə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar nəzərdə tutulur;"

8. "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 9 avqust tarixli 274 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 8, maddə 706 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 667; 2025, № 6, maddə 542) 2.3-cü bəndində "yerli icra hakimiyyətlərinin qəyyumluq və himayə orqanları" sözləri "uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar" sözləri ilə əvəz edilsin.

9. "Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 3 iyul tarixli 606 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 7, maddə 713 (Cild I); 2025, № 6, maddə 542) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

9.1. 2.4-cü bənddə "maddəsində" sözü "maddəsinin birinci cümləsində" sözləri ilə əvəz edilsin;

9.2. aşağıdakı məzmununda 2.6-1-ci bənd əlavə edilsin:
"2.6-1. həmin Qanunun 10.1-ci maddəsinin üçüncü cümləsində "qəyyumluq və himayə orqanı" və 10.1-1-ci maddəsində "qəyyumluq və himayə orqanları" dedikdə himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara, habelə Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə uyğun olaraq yerləşdirilənədək - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, digər hallarda isə uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar nəzərdə tutulur;"

10. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 8 may tarixli 626 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 5, maddə 419 (Cild I); 2024, № 1, maddə 21, № 4, maddə 393, № 6 (I kitab), maddə 667, № 12 (II kitab), maddə 1370; 2025, № 4 (I kitab), maddə 345) ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

10.1. 1.3-cü bənddə "yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar və yerli icra hakimiyyətlərinin qəyyumluq və himayə" sözləri "uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar və qəyyumluq və himayəçilik" sözləri ilə əvəz edilsin;

10.2. 2-ci hissə üzrə:
10.2.1. 2.5-ci bəndin birinci abzasına "Azərbaycan" sözündən əvvəl "Bu Qaydanın 2.8-ci bəndi nəzərə alınmaqla," sözləri əlavə edilsin;

10.2.2. 2.7-ci bənd üzrə:
10.2.2.1. birinci abzasda "Yetkinlik" sözü "Bu Qaydanın 2.8-ci bəndi nəzərə alınmaqla, habelə yetkinlik" sözləri ilə, "yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və" sözləri "uşaq" sözü ilə əvəz edilsin;

10.2.2.2. 2.7.3-cü və 2.7.4-cü yarımbəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"2.7.3. təhsil müəssisələrində, habelə mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, yetkinlik yaşına çatmayanların işlədikləri müəssisələrdə, təşkilatlarda və idarələrdə onlar arasında tərbiyə işinin təşkilinin monitorinqini aparır;

2.7.4. internatlarda, uşaq evlərində, açıq və qapalı tipli xüsusi təlim-tərbiyə müəssisələrində, tərbiyə müəssisələrində, qəbul-böhlüşdürmə məntəqələrində saxlanılan yetkinlik yaşına çatmayanların şəxsiyyətini təsdiq edən sənədləri əldə etmək mümkün olmadıqda, həmin sənədlərin əldə edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinə müraciət edir;"

10.2.2.3. 2.7.5-ci yarımbənd ləğv edilsin;

10.2.2.4. 2.7.7-ci yarımbənddə "müvafiq" sözü "aidiyyəti" sözü ilə əvəz edilsin;

10.2.2.5. 2.7.8-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"2.7.8. tərbiyə müəssisələrindən, açıq və qapalı tipli xüsusi təlim-tərbiyə müəssisələrindən buraxılmış yetkinlik yaşına çatmayanlar üçün əmək və məişət şəraitinin yaradılmasında onlara yardım göstərir, dövlət yardımına ehtiyacı olan yetkinlik yaşına çatmayanları müəyyən edir və onlara yardım göstərir, yetkinlik yaşına çatmayanların sosial reabilitasiyası üzrə normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş digər funksiyaları həyata keçirir;"

10.2.2.6. 2.7.11-ci yarımbəndə "Məcəlləsinə" sözündən sonra "və Azərbaycan Respublikasının 2002-ci il 31 may tarixli 336-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamə"yə" sözləri, "inzibati tənbeh" sözlərindən sonra "və bu Qaydanın 2.7-ci bəndində nəzərdə tutulmayan digər intizam təsir" sözləri əlavə edilsin;

10.2.2.7. 2.7.16-cı yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"2.7.16. yetkinlik yaşına çatmayanların tərbiyəsi, təhsili və əmək qabiliyyətli şəxslərə məşğulluq imkanlarının yaradılması ilə əlaqədar, həmçinin yetkinlik yaşına çatmayanların pozulmuş hüquqlarının bərpası məqsədilə müvafiq dövlət orqanlarına, mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq müəssisələrə, idarələrə və təşkilatlara müraciət edir;"

10.2.3. 2.8-ci bəndin birinci abzası aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"2.8. Qəyyumluq və himayəçilik orqanları qismində Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar;"

10.3. 4.1-ci bəndin birinci abzasında "Yetkinlik Yaşına Çatmayanların İşləri və Hüquqlarının Müdafiəsi üzrə Komissiya" sözləri "uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiya" sözləri ilə əvəz edilsin.

11. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 5, maddə 765 (Cild I); 2024, № 4, maddə 381, № 6 (I kitab), maddə 649, № 7, maddələr 812, 814, 815, № 12 (I kitab), maddə 1294, (II kitab), maddə 1367; 2025, № 2, maddə 127, № 3, maddə 232, № 4 (I kitab), maddə 325, № 5, maddə 463, № 6, maddələr 541, 561, № 8, maddələr 756, 763, № 9, maddə 820; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 8 oktyabr tarixli 501 nömrəli və 6 noyabr tarixli 520 nömrəli fərmanları)ilə təsdiq edilmiş "Rayon (şəhər) məhkəmələrinin və hərbi məhkəmələrin baxdığı inzibati xətlər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

11.1. 1-ci hissədə "yetkinlik yaşına çatmayanlarla" sözləri "uşaqlarla" sözü ilə əvəz edilsin;

11.2. 57.2.3-cü yarımbənddə, 58-2.2-ci və 59.4-cü bəndlərdə "yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və" sözləri "uşaq" sözü ilə əvəz edilsin;

11.3. 62-ci hissədə "yetkinlik yaşına çatmayanlarla" sözləri "uşaqlarla" sözü ilə əvəz edilsin.

12. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 2 iyun tarixli 2073 nömrəli Sərəncamı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 6, maddə 723 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 529; 2025, № 4 (I kitab), maddə 345) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Uşaqlara dair 2020-2030-cu illər üçün Strategiyası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

12.1. 2-ci hissənin ikinci abzasında "Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və" sözləri "Uşaq" sözü ilə əvəz edilsin;

12.2. 4.1.2-ci yarımbənddə "yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyaların və yerli icra hakimiyyətlərinin" sözləri "uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyaların və" sözləri ilə əvəz edilsin.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 28 noyabr 2025-ci il